

ZEMĪTURIIS

LATGALES NOVADA NEDĒĻAS LAIKKRAKSTS

Nr. 22.

1995. GADA 30. JŪNIJS.

CENA 5 SANTĪMI

LABU LAIKU - SIENAM, LIETAINU - PAGALMAM

Klāt Siena un Liepu mēnesis, tā pirmajās dienās pēc katoļu kalendāra ir dvēseļu gana Ignācija Falkona, Pētera no Luksemburgas, apustuļa Toma, Elizabetes no Portugāles, priestera Antona Marijas Zahārija, jaunavas mocekles Marijas Goretti piemiņas dienas. Svētdien, 2. jūlijā lieli svētki Krāslavā – sv. Donāta diena, kas pulcina cilvēkus no tālām un tuvām malām. Šajā pašā dienā Visusvētā Jaunava Marija apmeklēja Elrāloti (Ilžas diena).

ZEMKOPIJA KALENDĀRS. Mēness «ceļojums» pa zodiāka zīmēm: sestdiena un svētdiena – Lauva, pirmdiena un otrdiena – Jaunava, trešdiena un ceturtdiena – Svari, piektdiena un sestdiena – Skorpions.

2. Jūlijs ir vasaras Māras (Laidenes) diena. Išlaicīgā Mēness redzamības laikā ved mēslus (rita pusē), tos vieglāk ārdīt. 5. jūlijā pulksten 23.03 Mēnesim iestājas pirmā ceturkšņa fāze.

Vasaras Māras (Laidenes) dienā ligošana ar ugunsgrābiem dedzināšanu, dejušanu un citām izdarībām senatnē tikusi atkārtota, taču trūkst ticējumu par ražas vākšanu vai lauku apstrādāšanu, bet par brūngāniem jaunas meitas gan zīlējušas, tāpat arī vecākas. Gatavojams siens, bet slapjā laikā jāsakopj pagalmi, jālabo žogi. Šī ir Marijas piemeklēšanas diena un saistīta ar upurēšanu.

Silts jūlijs un vēss augusts vēsta par aukstu ziemu.

ĪVĀROJAMI DATI

Pirms 80 godim (1915.) pīdzma dzejneica un stōstu raksteitōja Valerija Mundure (dz. Galvanovska), labi pazeistama ar pseidonīmu Marta Skuja. Aktīvi dorbōjās katōļu studentu bīdreibā «Terra Mariana», daudz rakstēja žurnālā «Zīdūnis», kara laikā beja V. Lōča izdevnīceibas sekretare. Sastōdējuse latgaļu rakstnīku Zimassvātku stōstu krōjumu «Mozais brōleits». 1944. godā latgaļu literaturas konkursā ar dzejūļu krōjumu «Naziņa» igyva 3. vietu. 1945. gadā jū apcītynōja un 1946. godā nūtīsōja uz nōvi – nūšauta Reigas centrālceitumā. Jōs dzeives laikā dzejas un stōsti publicāti rokstu krōjumā «Olūts».

«Tāvu zemes kalendārs»

ESIET MODRI!

āds garīgās dzīves labs pazinējs ļoti trāpīgi teicis, ka jūlijs ir atpūtas mēnesis pilsētniekiem, bet smaga darba velnam – jo tas vasarā it sevišķi izmanto katru brīvo mirkli, lai kārdinātu un pazudinātu cilvēka dvēseli. Daudzi ticīgie dodas pelnītā atvaļinājumā, izbrauc uz sanatorijām, atpūtas namiem, poat uz ārzemēm, lai atpūstos un uzlabotu garajos ziemas mēnešos iedragāto veselību. Vienīgi Dievs zina, vai viņi rudenī atgriezīsies ar tīru un neskartu dvēseli! Atbrīvo zemo instinktu varā nonākušies ir visvērtīgākais ieguvums nelabajam. Izprieču organizētāji vasarā pūlās vaiga sviedros, lai pēc iespējas vairāk un plašāk veicinātu elkdievību, morālisko pagrimšanu, sliksanu alkoholismā un narkotikās, kā arī grimšanu sadismā.

– Esiet modri! Jūsu pretinieks velns staigā apkārt kā lauva rūkdams un meklē, ko tas varētu aprīt (sv. Pētera I vēstule 5,8).

Centīgs zemkopis jūlijā jau sāk mērit sava smagā darba augļus. Agrāk mūsu ticīgie ļaudis ražas novākšanu iesāka ar lūgšanu un pateikšanos Dievam par ražu, kāda tā bija. Visus pārņem prieks un liksme, ja labi padevusies, taču nākas sastapties arī ar neražu. Bet jānovāc viss, jo tik daudz ir trūkumcietēju, mūsu pienākums viņiem palīdzēt.

2. jūlijā Krāslava svin sv. Donāta dienu.

10. jūlijs ir Septiņu brāļu diena, ar to saistās tradīcija no senatnes – pareģot laiku turpmākajām dienām

un nedēļām.

15. jūlijā atzīmējam svētā Vladimira dienu, viņš no 980. gada bija Krievijas lielkņazs un vēlāk – Novgorodas kņazs. Audzināts kristīgo ticību un to pasludināja par savas valsts reliģiju. Kopš šī gada tiek skaitīta krievu tautas atgriešanās kristietībā.

19. jūlijā ir svētā Vincentija un Paula diena. Viņš ir lazaruistu un žēlsirdīgo mūsu kongregācijas dibinātājs, kuras pašreizējīgi kopa slimniekus. Baznīcas vēsture liecina, ka lazaruisti kādreiz darbojušies arī mūsu zemē. Vai nevajadzētu to atjaunot, jo žēlsirdība un slimnieku aprūpe mums atstāti novārtā?

Svētais Vincentijs dzimis 1576. gadā Francijā, bija nabadzīgs lopu gans. Divpadsmit gadu vecumā iestājās skolā un lielās apdāvinātības dēļ jau divdesmitajā mūža gadā, tas ir 1600., kļuva priesteris. Ceļojot pa Vidusjūru, nejauši krita turku gūstā, kur bija spiests pavadīt vairākus gadus, tikai 1607. atgriezās Parīzē un sāka ar nebeidzamu mīlestību remdināt citu cilvēku ciešanas. Mira 1660. gada 27. septembrī. 1737. gadā izsludināts par svētu. Kapa vieta atrodas Parīzē svētā Lazara klosterī. Mūsu zemē viņu godina ar atlaidu dievkalpojumu Krāslavā, kur kādreiz darbojās lazaruisti. Seit baznīcā ir svētā Vincentija altāris, uz Ilūkstē.

22. jūlijā baznīca godina svēto Mariju Magdalēnu. Evangēlists

Lūka stāsta, ka viņa bijusi pazīstama grēciniece. Kad Jēzus ieradās farizeja namā, kur bija ielūgts uz mielastu, Marija Magdalēna, nometusies ceļos pie viņa kājām, rūgti raudāja un dziļi nožēloja savus agrāk izdarītos grēkus.

Jēzus viņai sacīja:

– Tavi grēki tev tiek piedoti. Tava ticība tevi ir glābusi – ej mierā!

Pēc grēku publiskas nožēlošanas Marija Magdalena vairs neatgriezās pie sava agrākā dzīvesveida, cītīgi sekoja Pestītājam. Viņa ir visu lielo grēcinieku aizbildne, norāda vienīgo atgriešanās ceļu – meklēt Jēzu, atjaunot ticības, cerības un mīlestības saites ar viņu. Ja esam atraduši, vairs nedrīkstam pazaudēt! Grēksūdze tikai tad atbrīvo no grēka, ja no tā novēršamies nopietni un pievēršamies Dievam. Šī iekšējā novēršanās kurā noliedzam grēku, uzskatām to par savu nelaimi, jo tas mums nes nāvi un atšķiršanu no Dieva – ar šo novēršanos saistīta atjaunotā pievēršanās visas dzīvības avotam, ir nožēla, kas sevi izver domu ievirzes maiņu un vēlēšanos rīkoties labāk. Tātad, nepietiek ar to, ka mums žēl par grēkošanu, jo tas nesīs personīgu nelaimi – ar laulības pārkāpšanu apdraudēta tās pastāvēšana, ar meliem zaudēta cilvēku uzticība..., bet mums jānožēlo, ka ar grēku esam aovainojuši Dievu, sarāvuši tās saites, kas mūs vienoja ar viņu.

25. jūlijs – svētā Jēkaba diena, Rīgas metropoles katedrāles iesvētes diena. Daudzi jaunieši šogad beidza vidusskolas. Ko darīt tālāk? Vairāk kāds absolvents nolēmis turpināt studijas Rīgas Garīgajā seminārā. Uzņem Romas katoļu baznīcas ticīgos vecumā no 18 līdz 40 gadiem, kuri jūt aicinājumu uz priesterību, ir fiziski un garīgi veseli un ieguvuši pilnu vidusskolas izglītību. Garīgā Semināra rektoram jāiesniedz vai jāiesūta pa pastu: iesniegums ar motivējumu, kādēļ grib kļūt par priesteri, sīka autobiogrāfija, draudzes prāvesta ieteikums raksturojums, skolas vai darbvietas raksturojums, kristības apliecība, noraksts no apliecības par pēdējo izglītību, medicīnas izziņa par veselības stāvokli un semināra iestāšanās anketa.

Romas katoļu Rīgas garīgā semināra adrese: Rīgā, LV-1003, Katoļu ielā 16, telefons 22-38-80.

Prāvests
Alberts Budže

99. IZGLAIDUMS

Kinoteātra «Ezerzeme» plašā skatītāju zālē sen nebija redzējusi tik daudz publikas – bija aizņemtas visas amfiteātri izvietotās vietas, kur sēdēja absolvējošo klašu audzēkņu vecāki un radnieki, ciemiņi, 11. klases audzēkņi, kuri skolā nu ieņem izvadāmo vietu. Bet gaviļnieki, vairāk par 40 jauniešu svinīgā noskaņojumā un atbilstoši tam tērpušies ar ziediem rokās no abām izglābuma klasēm ievadīja klašu audzinātājas Mairita Gaišule un Līgita Pauniņa. Viņu darbam īpašs svars šo jauno cilvēku tapšanā, un bija arī īpaša uzmanība no visiem, bet sevišķi absolventiem. Abas jaunās skolotājas saviem audzēkņiem vēlēja gaišas un darbīgas turpmākās gaitas, neaizmirst dzimto pusi, kur tiem ir dziļās saknes. Skolas direktors Jānis Eglītis atgādināja, ka skolu beidz šogad ne tikai Preiļu pilsētas vien jaunie, bet arī nākušie no daudzīem apkaimes pagastiem – Sīkulkaļa un Silajāņu, Stabulnieku un Rušonas, kā arī citiem ar bagātām un slavenām tradīcijām.

Jaunieši un jaunietes kopā ar dokumentiem par vidējo izglītību saņēma arī apliecības par speciālu zināšanu iegūšanu, dāvanas, kas atgādinās, ka arī turpmāk grāmatai ir jāpaliek viņu dzīves svarīgai sastāvdaļai. Absolventus sveikt bija ieradusies politisko partiju Latvijas Zemnieku savienības un Savienības «Latvijas ceļš» rajona nodaļu pārstāvji Antons Rancāns un Jānis Leitāns.

Pēc svinīgās daļas gaviļnieki un viņu ģimeņu ļaudis, ciemiņi ar lielajiem vasaras ziedu klēpjiem poņēja fotogrāfijām, tad svinības turpinājās šaurākā un intīmākā lokā.

A. Mežmalis

Cienījamie Latvijas pilsoņi!

Reformu pieredze "Latvijas ceļam" kaut ko ir arī mācījusī. Pirmām kārtām, neplātīties ar teorētiskiem spriedelējumiem par tēcerēto reformu efektivitāti, bet gan domāt un darboties, atceroties vienu: lai tā uzlabo dzīves kvalitāti. No "Latvijas ceļa" neviens deputāts nav izstājies. Kā komanda iesākām darbu un kā komanda to pabeigsim un kandidēsīm 6. Saeimas vēlēšanās ar pilnu atbildību par to, ko esam un neesam izdarījuši.

Ar cieņu,

Anatolijs Gorbunovs
Saeimas priekšsēdētājs

PREIĻU RAJONA NĀKOTNES METU VEIDOŠANAI

Kārtējā rajona padomes deputātu sēdē līdzšinējā plānu un ekonomiskā nodaļa pārdēvēta par rajona attīstības plānošanas nodaļu, akceptēts tās darbības nolikums. Tajā bez vadītāja strādās vēl trīs darbinieki un šī nodaļa nē tikai nodarbošies ar perspektīvo plānošanu, bet arī vāks un analizēs pastāvošās situācijas datus plašā amplitūdā no rūpniecības, celtniecības un citiem uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm līdz pat pagastiem, veicot ne tikai ieteikumu izstrādi un aktualizēšanu, bet arī palīdzot šos plānus īstenot. Sakarā ar to izdarīti grozījumi un papildinājumi darbinieku funkcionālo pienākumu sarakstos. Nodaļas strukturālā uzbūve konkretizēta trijos galvenajos virzienos: tautsaimniecības attīstības, vides aizsardzības un resursu izmantošanas un sabiedrības attīstības plānošanā.

Par nodaļas vadītāju, kā arī plānojuma izstrādes projekta autoru un pašvaldību pārstāvi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nacionālo reģionālo plānojumu izskatīšanas atklātajās sēdēs apstiprināts Valērijs Stūris.

Padome ar šī gada jūliju uzsāk rajona plānojuma izstrādāšanu un sakarā ar to lūdz visus iedzīvotājus nākt klajā ar saviem priekšlikumiem un ierosinājumiem, tos iesniegt Raiņa bulvārī 19, rajona attīstības plānošanas nodaļai līdz šī gada 31. augustam. Apmeklētājus personiski pieņem pirmdienās no pulksten 10.00 līdz 12.00. Tie noformējami rakstiski pēc parauga: adresāts, iesniedzējs, priekšlikuma īss raksturojums, izmaksas, realizācijas vieta, laiks, kā arī sniedzamas nepieciešamās papildziņas, klāt pievienojami shēmas, paskaidrojumi, precizējumi

un citi dokumenti.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Daugavpils reģionālās vides aizsardzības komiteja lūgtas izstrādāt ekoloģisko uzdevumu rajona administratīvajai ierītorijai, Labklājības ministrijas nacionālajām sabiedrības veselības un vides centram lūgtas izstrādāt higiēnisko uzdevumu un arī ziņas par nepieciešamajiem kapitālajiem ieguldījumiem.

V. Stūra kungs papūlējies arī par plašu un izvērstu rajona sociālās un ekonomiskās attīstības programmas projektu. Tā pamatprincipu daļā ir mobilizācijas, atbildības, subvencijas, līdzsvara, reģionālisma, vienlīdzības, demokrātijas, kvalitātes, perspektīvas iedalījuma šķirkļi. Par katru no tiem autors dod vēl pamatīgu izklāstu, iekļaujot izglītības, veco ļaužu aprūpes un

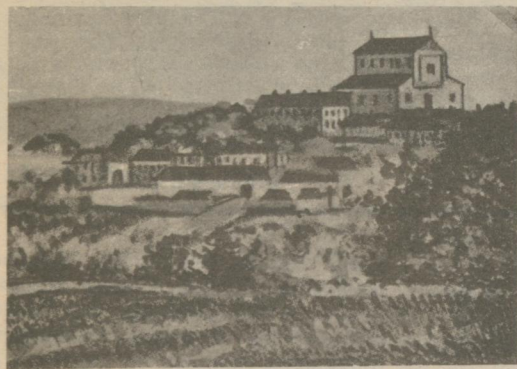
aizsardzības, nodarbinātības, cilvēkam draudzīgas vadības, sabiedriskās drošības un kārtības problēmas, kas izdalītas sociālās attīstības programmas nodaļā. Nākamā ir ekonomiskās attīstības nodaļa, tajā ietilpināta ekonomikas infrastruktūra ar galvenajām iespējām, enerģētiku, rūpniecību, komunālo saimniecību un lauksaimniecību. Tālāk seko fiziskās attīstības, teritoriju un reģionu kopumā attīstības programmas.

Šo dokumentu deputāti solījās līdz nākamajai sēdei izpētīt pamatīgāk un izteikt savu vērtējumu. Autors aicina visus, kam interesē rajona šodiena, un vēl vairāk – tā rītdiena, papildinājumus un konceptuālas dabas iebildumus adresēt viņam. Preiļos, Raiņa bulvārī 19.

Antons Rancāns

KRĀSLAVA

Vēsture iesniedzas gadsimtu dzīlēs

Vēsturiskas zinas liecina, ka 10. gs. šo novadu pārvaldījis Polockas kņaza meita Rogneda Gorislava, vēlākā Krievijas kņaza Vladimira Svētā sieva. 13. gs. latgaļu apdzīvotās zemes, tajā skaitā arī Krāslavu, ieņēma Zobenbrāļu ordenis, bet pēc tā sakāves nonāca Livonijas ordeņa atkarībā. 1558. gada ordeņa provinciāls mestrs Vilhelms Firstenbergs par īpašnieku Krāslavai iecēla Engelbruhtu Plumperu, bet vienpadsmit gadus vēlāk tā kā dāvinājums nonāca Mikelim Brunavam, jaundibinātās Kurzemes hercogistes kancleram. 16. gs. te bija neliels katoļu dievnams no koka.

V. Brunavs Krāslavu ar visiem piederošajiem īpašumiem 1636. gada 26. septembrī pārdeva de Lundigshauzenam – Volfu dzimtai, kura devusi divus bīskapus un jezuitu Juri, kurš savukārt 1676. gadā katoļu draudzei uzcēla lielu koka baznīcu un nodibināja jezuitu misiju. Kombaļu muižu viņš pārveidoja par skaistu atsevišķu īpašumu.

1776. gadā Krāslavā bija Jāņa un Mariannas de Kosu dzimtas rokās. Jānis de Koss bija Prūsijas zemes šķēpnieks – zobenbrālis un Ostrolenskas stārasta. Šo dāvinājumu 1681. gadā oficiāli apliecināja karalis Jānis III Sobelskis. Bet 1725. gadā atkal bija notikusi īpašnieku maiņa – Krāslava piederēja Čapskiem, kuri savukārt pilsētiņu tālāk par 14000 dalderiem 1729. gadā pārdeva kaimiņam Indricā Jānim Ludvikam Plāteram, toreizējam Inflantijas un Daugavpils stārastam. Plāteru dzimtai Krāslava piederēja līdz pirmajam pasaules karam. 1729. gadā to apstiprināja par miestu ar 47 mājām.

J. L. Plāters te izveidoja savu galveno rezidenci, ap to sāka pulcināt visu poļu inflantu kultūras un sabiedrisko dzīvi. Ar to savu

ģimenes dzīvi sasistījis arī pazīstamais Inflantijas hronists Jānis Augusts Hilzens, vēlākais Minskas vojevoda, kurš apprecēja J. L. Plātera meitu. Savu sievastēvu viņš raksturojis ļoti atsaucīgi. Pēc viņa nāves 1737. gadā karalis Krāslavu atdeva dēlam Konstantīnam Ludvikam Plāteram, kurš gāja tēva pēdās un daudz paveica. Viņš vēlējās miestu pārvērst par pilsētu. 18. gs. uzcēla mūra rātsnamu ar torni un tirgus laukumu ar pārdotavu rindām, daudz mūra un koka māju amatniekiem un citiem dažādu arodu meistariem, kuras atveda no vācijas un Polijas. Plaši pazīstami bija Krāslavā darinātie paklāji, samta, zīda, vilnas un kokvilnas audumi, te darbojās izcili ieroču meistari, izgatavoja poļu spēļu kārtis, karietes un dažādus juvelierizstrādājumus. To visu pārdeva gan uz vietas, gan apkāmes zemēs. Tornē šī rūpniecība ātri apsīka.

K. L. Plāters 1755. – 67. gados uzcēla skaistu mūra baznīcu renesanses stilā, kas bija iecerēta kā nākamajam Inflantu bīskapa katedrāle, Daugavas krastā uzcēla lielu mūra namu Daugavpils katoļu semināram. Varšavas seims 1768. gadā piekrita bīskapa sēdekļa pārceļšanai no Daugavpils uz Krāslavu. Bīskaps Andrejs Ostrovskis apsolīja sagādāt iekārtu baznīcai un tēpus, bīskaps J. M. Hilzens uzdāvināja Plosku muižu ar noteikumu, ka šeit seminārā varēs mācīties arī Smolenskas diecēzes kleriki. Ideju atbalstīja pāvests un tā 1757. gadā tas Varšavas garīdznieku vadībā tika atvērts.

Sākumā baznīcā bija domāti 7 altāri, tagad to ir 11, visi uzbūvēti ar lielu gaumi. Lielais ievērojams ar milzu gleznu, kuras autors ir romietis Gastoldi un tajā redzams sv. Ludvigs – Francijas karalis, gatavojoties krusa karam un saņemot baznīcas svētību.

1759. gadā pie Krāslavas upes K. L. Plāters jaunajā liepu parkā uzbūvēja lielisku renesanses stila divstāvu ēku bibliotēkai, kurā novietoja ap 20000 dažāda satura sējumu, par grāmatu kolekciju bija gādājušas trīs paaudzes. 1764. gadā viņš parūpējās arī par vietējiem ebrejiem, uzcēlot sinagogu. Taču, neskatoties uz skaitstājiem nodomiem un savāktajiem līdzekļiem, bīskapiju nodibināt neizdevās, tāpat kā radīt ebreju kopiņu draudzi, jo 1772. gadā šo provinci Polijai atņēma. katoliskie inflanti tika pievienoti pareizticīgajai Krievijai un iekļauti 1783. gadā dibinātajā Mogilevas arhidiecezē. Tika atvērts Minskas-Mogilevas seminārs, kuru 1842. gadā pārcēla uz Minsku.

1789. gadā Plātera atraitne, grāfiene Auguste Plātere Krāslavā želsirdīgo māsu klosteru uzraudzībā nodibināja slimnīcu. Divus gadus vēlāk uz paaugstinājuma, kas pacēlās pāri visai apkāmei, pabeidza Plāteru pils celtniecību. To ieslēdza plašs parks ar pukēm, krāšņumkrūmiem, ēnainas alejas, zālāji un mākslīgi veidotas alas, kuru ieejas greznoja drupas. Ainavas, kas no pils logiem paveras uz Daugavu, fotouzņēmums glabājas Napoleona kopalbūmā. Amatnieki, kuri pils celšanai bija atvesti no Varšavas, Vācijas pilsētām, palika dzīvot Krāslavā, attīstīja tekstila un metālrūpniecību.

Ievēribas cienīga ir sv. mocekļa Donāta kapliņa, kura ar divām ējām savienota ar baznīcu un kur vidū ir altāris ar 1778. gadā no Romas pārsvestajam sv. Donāta relikvijām stikla šķirstā.

Jānis Šķirmants

Nobeigums nākamajā numurā

Attēlos: Krāslavas garīgais seminārs – augstākā mācību iestāde Latgalē, kur gandrīz veselu gadsimtu mācīja latgāliešu valodu (no 1802. gada gravīras), Krāslavas ainava 1938. gadā; Alekseja Gončarova attēlā redzams, kādus lomus Daugavā pie Krāslava velk mūsdienu makšķernieki.

LATVIJAS CEĻŠ

DEPUTĀTU KANDIDĀTI

Jānis Amabainis – AS «Dauteks» direktors.

Mariss Andersons – LR Saeimas deputāts.

Pēteris Apinis – LR MK Labklājības ministrijas veselības aizsardzības valsts ministrs.

Romāns Apsītis – LR MK Tieslietu ministrs.

Jānis Arnicāns – Jūrmalas pilsētas AS «Jūras līcis» viceprezidents.

Jānis Ābele – Latvijas Lauksaimniecības universitātes Humanitārā institūta direktors, LLU docents.

Dzintars Ābiķis – LR Saeimas deputāts.

Jānis Ādamsons – LR MK Iekšlietu ministrs.

Ojārs Beķeris – Mazsalacas pilsētas domes priekšsēdētājs.

Indulis Bērziņš – LR Saeimas deputāts.

Valdis Birkavs – LR MK Ārlietu ministrs.

Inese Birziece – LR Saeimas deputāte, Cilvēktiesību komisijas priekšsēdētāja.

Pēteris Bolšaitis – Vides aizsardzības inženieris.

Jānis Bordāns – LR Saeimas deputāts.

Jānis Bunkšs – LR Saeimas deputāts, LR MK valsts reformu ministrijas parlamentārais sekretārs.

Helmuts Čibulis – AS «Rēzeknes dzirnavnieks» ģenerāldirektors.

Imants Daudišs – LR Saeimas deputāts, Saeimas sekretārs.

Pēteris Elferts – LR Saeimas deputāts, sociālo un darba lietu komisijas sekretārs, LR MK Labklājības ministrijas parlamentārais sekretārs.

Aivars Endziņš – LR Saeimas deputāts, juridiskās komisijas priekšsēdētājs.

Māris Gailis – Ministru prezidents.

Ilmārs Geige – LR Naturalizācijas pārvaldes Ventpils teritoriālās nodaļas vadītājs, LR MK Tieslietu ministrijas nacionālo lietu nodaļas vadītājs.

Anatolijs Gorbunovs – LR Saeimas priekšsēdētājs.

Māris Graubiņš – LR Saeimas deputāts, Tautsaimniecības komisijas sekretārs, Baltijas Asamblejas enerģētikas un ekoloģijas komisijas priekšsēdētājs.

Oļegs Hlebnikovs – Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs.

Edvīns Inkēns – LR Saeimas deputāts.

Raimonds Jonītis – LR Saeimas deputāts, LR MK Ekonomikas ministrijas rūpniecības politikas un privatizācijas valsts ministrs.

Pēteris Keihs – Kultūras ministrijas valsts galvenais kultūras inspektors, Rezeknes pilsētas kultūras centra direktors.

Mārcis Krastiņš – SIA M. M. F. menedžeris.

Uldis Kriķis – «Economistu apvienība 2010» izpildītājs.

Ģirts Kristovskis – bezdarbnieks.

Vilis Krištopāns – LR Saeimas deputāts.

Mārcis Krūmiņš – Zvērinātā advokāta palīgs, LU Juridiskās fakultātes lektors, LR Saeimas frakcijas LC konsultants.

Jānis Kulmanis – Jelgavas rajona kooperatīvās sabiedrības «Pavasaris» valdes priekšsēdētājs.

Gunārs Kusiņš – LR Saeimas juridiskā biroja vadītājs.

Jānis Lagzdiņš – LR Saeimas deputāts, Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētājs.

Kārlis Laiškāns – LR Saeimas deputāts.

Andris Liepiņš – LR Saeimas deputāts, LR MK Ekonomikas ministrijas parlamentārais sekretārs.

Kārlis Liepiņš – LR Saeimas frakcijas LC konsultants.

Kristiāna Libane – LR Saeimas deputāte.

Andris Līgotnis – LR Saeimas deputāts, LR MK Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs.

Juris Lorencs – Ministru prezidenta padomnieks.

Aija Matule –

Ainārs Melderis – Alūksnes pilsētas domes priekšsēdētājs.

Ruta Marjaša – LR Saeimas deputāte.

Gunārs Meierovics – LR Saeimas deputāts, LR MK Ārlietu ministrijas valsts ministrs.

Linards Muciņš – LR MK Iekšlietu ministrijas parlamentārais sekretārs.

Andris Panteļejevs – LR Saeimas deputāts, Saeimas frakcijas LC priekšsēdētājs.

Oļģerts Pavlovskis – LR Saeimas deputāts, LR MK Ārlietu ministrijas valsts sekretārs.

Aija Poča – LR Saeimas deputāte.

Rolands Repše – Latvijas kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijas menedžeris.

Gints Rozenbergs – zemnieksaimniecības «Riekstiņi» īpašnieks.

Antons Seiksts – LR Saeimas deputāts, cilvēktiesību komisijas sekretārs.

Anita Sergejeva – Ludzas rajona skolu valdes priekšsēdētāja.

Pēteris Strubergs – Savienības «Latvijas ceļš» organizatoriskais sekretārs.

Andris Tomašūns – Jelgavas Spīdolas skolas direktors.

Zigurds Vaivods – AS SWH Rīga prezidenta palīgs, AS SWH informatīvās sistēmas mārketinga konsultants.

Mārtiņš Virsis – LR Saeimas deputāts, LR MK Ārlietu ministrijas parlamentārais sekretārs.

Sandris Veidelis – SIA «Lattelekom» Talsu klientu pakalpojumu sektora vadītājs.

Asnāte Ziemele – Asociācijas «Lauku ceļotājs» prezidente.

Māris Zvaigzne – LR Saeimas deputāts.

Olafs Zvejnieks – LR MK Satiksmes ministrijas ministra padomnieks preses un informācijas jautājumos.

Juris Žagars – LVKV uzņēmuma «Žagars & Co» prezidents.

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA LATVIJAS ZEMNIEKU SAVIENĪBAS FRAKCIJA

Jakobs iela 16, Rīga, LV-1811
☎ 325029 • Fax: 371-2-213759

* Steidzams Latvijas Zemnieku savienības un Kristīgo demokrātu savienības frakcijas pieprasījums.

Ministru prezidentam

M. Gailim

Jau apspriežot 1995. g. budžetu LZS frakcija iesniedza priekšlikumus par pensiju indeksāciju ne vēlāk kā no 1995. g. 1. jūlija. Indeksācijas nepieciešamība un iespējamība tika pamatota ar sociālā nodokļa ieņēmuma prognozi un nepieciešamajiem aprēķiniem.

Situācija valstī ir izveidojusies tā, ka inflācija ievērojami pārsniedz 5 mēnešos prognozēto, un šajos 5 mēnešos ir tuvu valdības gada prognozētajai inflācijai.

Ir sākusies un turpinās banku krīze, kas kopumā ir novedusi pie plaša iedzīvotāju slāņa, īpaši pensionāru trūcīgo ietaupījumu zaudēšanas un materiālā stāvokļa ievērojamas pasliktināšanās. Šī gada, īpaši februāra un marta mēnešos bija vērojama pensiju izmaksāšanas aizkavēšanās.

Kā redzams no budžeta izpildes analīzes par 1995. gada I kvartālu, milzīgā budžeta deficīta segšana ir veikta arī uz sociālā budžeta – pensionāru rēķina. Valdība un valdošās koalīcijas politiķi vairākkārt ir solījuši veikt pensiju indeksāciju, nosaucot termiņus, kuri jau ir pagājuši. Sociālā budžeta ieņēmumu analīze rāda, ka indeksāciju varēja veikt jau ātrāk, ja šie līdzekļi nebūtu izmantoti valsts budžeta deficīta segšanai. Tā kā daudzie solījumi no valdības un Ministru prezidenta puses nav pildīti, uzskatām par nepieciešamu šo jautājumu izskatīt Saeimā un rast skaidrību par pensiju indeksācijas termiņiem un apjomiem.

Lūdzam atbildēt uz sekojošiem jautājumiem:

- 1) ar kuru datumu tiks veikta pensiju indeksācija;
- 2) kāds būs pensiju indeksācijas mehānisms un vai šī pensiju indeksācija nosegs vismaz šī gada inflācijas radītos zaudējumus pensionāriem.

5. Saeimas deputāti:

1. Gundars Bērziņš
Vārds, Uzvārds
2. Andris Rozentāls
Vārds, Uzvārds
3. Jānis Kriķis
Vārds, Uzvārds

[Signature]
paraksts

[Signature]
paraksts

[Signature]
paraksts

NEMIERA GARS

Tālu ceļu no Minsteres uz Latviju mērojis pazīstamais žurnālists un izdevējs, sabiedriskais darbinieks un dzejnieks, Minsteres latviešu ģimnāzijas mācību spēks Alberts Spogis. Lai gan jau ar krietnu «pensionāra stāžu», viņš joprojām ir dzīves karstākajā degpunktā. Laikraksta «Zemturis» izdevējam pastāstīja par lietiskajiem darījumiem un tikšanās reizēm Rīgā, par Jaņu ligošanu dzimtajā pusē Vārkavā, par citām

aktivitātēm – šis brauciens viņam ir gan darba vizīte, gan arī atpūtai. Cienjamo vīru atkal sauc darba pienākumi ģimnāzijā un ilgi kavēties nevarēja. A. Spoga kungs bez tam joprojām rosīgi darbojas Kā A. Jūrdža fonda vadītāja doktora Jāņa Dimanta vietnieks un «Latgaļu izdevniecībā», kurai atdevis daudz savu mūža gadus. Viens no viņa jaunākajiem «rūpu bērniem» ir žurnāls «Kara Invalids», kurā strādā par galveno redaktoru. «Zemturim» viņš atstāja vairākus rakstus, paša un kolēģu izdoto

pastmarku blokus un pastaštrīpa, ka bez jau publicētajām četrām dzejoļu grāmatām «Zylūs azaru šolkas», «Pirmās vijolītes», «Pecunia» un «Dzagyuzes līnieni» tipogrāfijas procesus iziet vēl divas jaunas grāmatas, kas pašlaik sācis strādāt pie dzeju izlases «Baltās domas».

A. Spoga kungs piekrita sadarboties arī ar mūsu laikrakstu, apsolīja sagatavot publikācijas par Minsteres ģimnāziju, kura nosvinējusi 50. izlaidumu, kā arī citām interesantām lietām.

Antons Rancāns

B. Žilvinskis

KOD CELSĪS LUCIJA?

Myusu tautas teiku sacarātōji ir bejuši ļūti gudri cylvāki. Teikas jī ir sacerējuši na tikai laika kavēkļam, bet ari tamōs ir ilykta dziļa dzeives gudreiba un tautas ilgās un vēlēšonōs. Ludzas piļs myurūs islāgtō Lucija symbolizej myusu tautas breiveibu. Lucija izrauga sev par glōbēju sovas tautas lobōkū dālu Ontōnu, kurs ir vērsiniks karaspākā. Symbolisks ir pats laiks — Leldīnes reits.

Ontōna uzdavums ir atnest Lucijai pasvēteitu yudini un Leldiņu ūlu. Daudz kārdynōjumu un

mūšku stōjās Ontōnam ceļā. Vysus jys pōrvar. Tikai tautas apspidēju armijas pulka komandera priškā Ontōns sasyt papīzus un atdūd česti (na sveicini kai roksta autors, jo česte un sveicyns ir divi dažaidas lītas, tī jēdzīni nanūzeimoj vīnu un tū pošu). „Šymā breidī pasaulš itkai sastynga, trūk-snis nūryma, mūrģi un mūški pazuda, pazuda ari pulka komanders, pazuda ari meitines tāls. Baigajā klusumā kaut kur dzili, dzili zemes ikšīnē nūskanēja sōpeiga vaidēšona. Līkās, ka čestes atdūšona naideigas varas nesējām byus bejuse pretrunā ar tautas ilgom pēc breiveibas un Lucija vilusēs Ontōnā nūjēme nu jō kristēņu un otkon pazuda Ludzas piļs velvu dziļumūs, gaideidama pidīneigu

sovas tautas varūni, kas pasnāgtu sovai tautai sen gaideitū breiveibu.

Čik reizes un kam tik vīn mes naasam česti atdavušī un naatdūdam. Un vēl ļaunōkais, ka mes poši pi kotras izdeveibas meklejam, lai mums kaidš česti atdūtu. Tū tīkvīn i dzērd: „Mes varim byut lapni.“ Bet Lucija seceja: „Ontōn, Tev ir vajadzēja drūsme un maigums, kas voldā par sirdim.“ Ir daudz gūdkōreigu cylvāku, kas ir saōrdejuši sabīdryskū dzeivi tikai sovas gūdkōreibas dēļ. Mums ir pulka izgleitōtu cylvāku, bet mums tryukst Ontōnu, kam Lucija varātu uzticēt lelū pinōkumu.

LATVIJAS REPUBLIKAS ZEMKOPĪBAS
MINISTRIJAS
VALSTS
SEKRETĀRAM
J. LAPŠES KUNGAM
A/S «PREIĻU
SIERS»
PREZIDENTAM
ŠNEPSTA KUNGAM

Preiļu rajona prokuratūra paziņo, ka 05. 06. 95. Preiļu rajona virsprokurors A. Paura, pēc attiecīgas pārbaudes, pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt krimināllietu par pārkāpumiem, ko, vadot minēto a/s pieļāvis tās bijušais prezidents, sakarā ar to, ka viņa rīcībā nav konstatētas nozieguma pazīmes.

Minētais lēmums var tikt pārsūdzēts Latgales tiesu apgabala virsprokuroram A. Sorokina k-m.

Preiļu rajona virsprokurors vec. tieslietu padomnieks A. Paura

LĒMUMS

par atteikšanos ierosināt
krimināllietu

Preiļi 05. 06. 95.

Preiļu rajona virsprokurors vec. tieslietu padomnieks A. Paura, izskatījis pārbaudes materiālus par a/s «Preiļu siers» materiālo vērtību pārdošanu fiziskām personām,

konstatēja:

05. 06. 94. LR Zemkopības ministrija izsūtīja Preiļu rajona prokuratūtai materiālus par pārkāpumiem a/s «Preiļu siers» toreizējā prezidenta V. Solovjova darbībā, t. sk. arī aktu par saimnieciski-finansiālās darbības dokumentālo revīziju a/s par periodu no 01. 01. 92. līdz 10. 09. 94.

Zemkopības ministrijas vēstulē, ko parakstījis valsts sekretārs J. Lapše tika norādīts, ka revīzijas aktā konstatētie pārkāpumi liecinot, ka direktora, bet vēlāk arī a/s prezidenta V. Solovjova rīcībā saskatāmas amatnozieguma – KK 163. p., t. i. nolaidības pazīmes, jo V. Solovjovs neesot pildījis savus dienesta pienākumus, kā rezultātā nodarīts būtisks kaitējums gan valsts, gan pilsoņu tiesībām un interesēm.

No dokumentālās revīzijas akta izriet 2 pamatjautājumi:

Solovjova darbība, kas it kā novedusi pie Preiļu siera rūpnīcas (vēlāk a/s «Preiļu siers») visu ekonomisko rādītāju krasas pasliktināšanās;

II Solovjova darbības – pārdodot celtniecības materiālus fiziskām personām, t. sk. arī pērkot tos pašam, individuālo māju celtniecībai.

Attiecībā par I. jautājumu jānorāda, ka pēcrevizijas laika periodā līdz Solovjova atbrīvošanai no a/s prezidenta pienākumiem, viņa darbības rezultātā a/s tika radītas iestrādes rūpnīcas izejai no krīzes un parādījās pirmie pozitīvie rādītāji, t. sk. straujākos tempos tika maksāta nauda piena piegādātājiem.

Nobeigums 4. lpp.

PĀVILS ALEKSANDROVIČS
TUKSNEŠA DEBESĪS

Austrālijas ceļinieki, kas brauca no Adelaides uz Alisspringsu garām Vūmeras tukšnesim. Šad un tad naktīs varēja redzēt no horizonta paceļamies uguns perpendikulāri pret zenītu, tad, noliecoties ziemeļrietumu virzienā, tās izzuda tumsā. Daži, kas nezināja, ka brauc netālu no Vūmeras rakešu poligona, iedomājās, ka tur startē lidmašīnas, kas ieradušies no svešām planētām. Citi savukārt domāja, ka tukšnesī tiek izmēģinātas slepenās un ļoti ātras lidmašīnas. Bet tie, kuri zināja patiesību, ka uguns parādības tukšneša debēs izraisa raketes, kuras palaida ziemeļaustrumu virzienā uz Rietumaustrālijas tukšnesi, uz Indijas okeāna malu, uz visu raudzījās vienaldzīgi.

Par Vūmeras poligonu gribu pastāstīt ne tikai tāpēc, ka sešdesmitajos gados tur dzīvoju un strādāju ilgāku laiku, ka Vūmeras daba un klimats savādāki, nekā to vērojam Latvijā, bet tāpēc, ka šī poligona būvniecībā 1949. gada sākumā kā strādnieki bija izsūtīti ap 600 austrumeiropiešu un starp viņiem bija 200 latvieši.

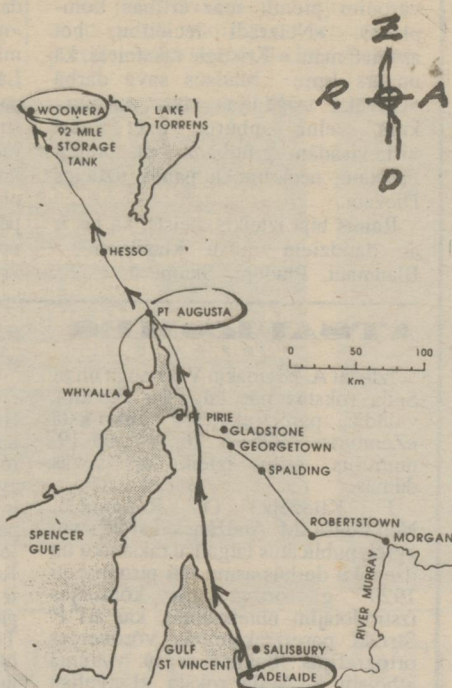
Vūmeras rakešu poligons ir gandrīz 500 kilometru attālumā no Austrālijas galvaspilsētas Adelaides un 170 kilometrus uz ziemeļiem no desmitūkstošu iedzīvotāju pilsētas Portaugustas.

Lielceļš no tās uz Vūmeru vienuš, nebija tur nevienas benzīna uzpildes stacijas vai veikala, stāvēja tikai dažas dzelzceļa strādnieku mājiņas. Jau, atstājot Portaugustu, uz ceļinieku sāk iedarboties šī ceļa vientulība un apkārtējās dabas varenība. Ļoti retās, neparedzamās lietus gāzes Vūmeras braucieni varēja padarīt divtik garāku laika ziņā – ceļš kļuva dubļains un slidens.

Dodoties uz poligonu, viemēr ņēmu līdzī divas rezerves riepas, manas mašīnas apkaša bija bruņota ar tērauda plātēm, kas aizsargāja benzīna tvertni un motora apkašdaļu. Katrs braucējs izbauda, cik lielā mērā viņš atkarīgs no citu palīdzības, un šis gars ļoti spēcīgi darbojas uz Vūmeras ceļa. Katrs paceļ roku sveicienam pretī braucošas mašīnas vadītājam un tas vērojams arī uz citiem, tikpat vientuļiem tukšnešu vai lauku ceļiem Austrālijā.

Nekādas lielās briesmas jau tur nedraud, izņemot ķengurus, aitu barus un lietus gāzes. Dzīvniekiem ceļa šķērsošana sevišķi iepatikusies vēlas

vakara stundās, pēc pusnakts. Ja vieglā automašīna ietriecas ķenguru vai aitu barā, tad labošana izmaksā diezgan dārgi, vadītājs ar pasažieriem var tikt smagi ievainoti. Ja ķenguru neapzīlbināja ar starmešiem, tad mašīnai vīrs tas neuzdrāžas, citādi uzvedas aitas, kas paklausīgi seko vadonim un neskatās ne pa labi, ne kreisi. Ja tajā brīdī, kad šis bars jopro

pāri celam, uz tā gadās automašīna, tiks ielocītas durvis, sāni.

Vūmeras poligonā jau vairākas reizes bija strādājis pirms 1961. gada, bet tad uz šejieni vispār pārcēlos uz kādu pusotru gadu, biju ūdens rezervuāru, vadu un attīrīšanas ierīču būvzinieris. Pilsētas parasti ceļ pie ezeriem vai upēm, kur ir dabas dota droša dzeramā ūdens piegāde. Bet Vūmeras sešiem tūkstošiem iedzīvotāju vajadzēja būt tālu no apdzīvotām vietām, lai rakešu palaišanas kļūmju gadījumā neciestu cilvēki. Ūdens piegāde tukšneša klimatā, kur gadā bija tikai 19 cm nokrišņu, toties iztvaikošana bija 250 cm, ir stipri problemātiska. Tāpēc lietus ūdeni savākt un uzglabāt nebija iespējams, bija jābūvē 170 kilometrus garš vads no Portaugustas, daudzi vietējie atzari.

1950. gada sākumā, kad Vūmerā sāka būvēt ģimeņu mājiņas, no tālienes tās tukšneša smiltajos izskatījās kā spēļu mājiņas smilšu kastē. Vēlāk, ar ūdens palīdzību, radās zālāji, krūmi,

sāka augt koki un puķes un 1960. gadā te izskatījās kā zaļa oāze dzeltenajā un brūnganajā ainavā. No lidmašīnas visa apkārtnē bija kā apbrūnāta baltmaizes kukulja garoza.

1961. gada sākumā, kad poligonā bija nodzīvojis pirmo nedēļu, viens no maniem priekšstrādniekiem, paveicāks vīrs, kurš te bija aizvadījis jau vairākus par desmit gadiem, uzlūdzā pie sevis vakariņās. Šajā ģimenē dzirdēju garu stāstu par pirmo latviešu, lietuviešu un igauņu strādnieku ierašanos. Pēc otrā pasaules kara Austrālijā bija liels strādnieku trūkums, vadība piedāvāja patvēruma zemi bēgļiem no Austrumeiropas ar nosacījumu, ka viņi uz diviem gadiem slēdz darba līgumus. Šo laiku iecerotājiem bija jāstrādā valsts norādīto darbu, to nedrīkstēja mainīt bez ierēdņu atļaujas. Tā jau 1949. gada pirmajos mēnešos šajā kontinentā ieradās simtiem cilvēku, kuru norikvoja būvdarbos, ceļu ierīkošanā, kanalizācijas grāvju rakšanā, dzīvojamu māju būvniecībā un citur. Viņu vidū bija bijušie legionāri, zemnieki, studenti, agronomi, ārsti, inženieri un daudzu citu profesiju pārstāvji, bet darbā sākumā visi bija vienādi strādnieki, pie tam smagos darbos. Janvāris, februāris un marts te ir viskarstākie mēneši, atbraukušajiem latviešiem, lietuviešiem un igauņiem, pieradušiem pie mērena klimata, klājās grūti 40-46 grādu svelmē ēnā. Bet viņiem bija jāuzturas tieši saules staros, ne jau ēnā!

Mans priekšstrādnieks izstāstīja, ka jau pēc nedēļas nostrādāšanas viņa tautieši šo poligona celtniecības vietu nosaukuši par nolādēto zemi. Var iedomāties, kā viņi jutās tukšnesī. Bet laiks gājis un latvieši pamazām pieraduši gan pie neparasti smagā darba, gan bargā klimata, pēc pāris mēnešiem jau bijuši saulē iedeguši gluži brūni ar norūditiem muskuļiem. Bija iemācījušies svelmes laikā kustēties lēni, tikai alu dzert ātri. 1950. gadā Vūmerā jau katrs piektais celtnieks un iedzīvotājs bija no Austrumeiropas.

Viņiem bija jācīnās ne tikai ar nepierasto karstumu, bet arī ar smilšu vētrām un sīseņu bariem, kas šad un tad kā mākoņi aizklāja zilās debesis. Dzīvoja tad teltīs, kur vējainā laikā iespiedās smalkas, maltam krita pulverim līdzīgas smiltis. Desmit gados daudz kas te jau bija uzlabojies. Telšu vietā pacēlās labas dzīvojamās mājas ģimenēm un barakas, kanalizācijas grāvjus vairs neraka ar roku darba rīkiem, bet modernām mašīnām. Daba tomēr nebija mainījies, karstums bija tas pats un smilšu vētras dienas gaismu pārvērtā pustumsā.

Tomēr tukšnesim ir arī savs

skaistums. Tālu apkārt, cik sniedzas cilvēka skatiens, var saredzēt tikai smiltis un izžuvušus sāls ezerus, reizēm diezgan prāvus. Arī es, uzbraucis kāpas galotnē un ieraudzījis milzīgos plašumus, esmu izjutis tādu speciālu brīvības sajūtu, kādu citur netiku piedzīvojis.

Pēc lietus tukšnesī uzdzied skaistas puķes, tās ātri aug, uzdzied un novīst. Kontinenta ģeogrāfijas kartes Vūmeras tuvumā rāda daudz ezeru, bet tie parasti ir bez ūdens, pārklāti ar sakaltuša sāls slāni. Par istiem ezeriem pārvēršas tikai pēc pamatīga lietus un kādas pāris reizes katros desmit gados.

Smilšu vētrām seko bērnuskaisti saules lēkti. Esmu ievērojis, ka jo lielāka un bargāka ir šī vētra, jo skaistāks saullēkts. Tā laikā debesis mainās visās varavīksnes krāsās un, pirmo reizi redzot tik milzīgi plašu un lielu krāsu parādi, uz saules parādīšanos jāskatās kā apburtam. Citur neko tādu dzīvē netiku piedzīvojis.

1960. gadā Vūmerā bija viss, kas nepieciešams tāda lieluma pilsētām Austrālijā – veikali, peldbaseini, bibliotēkas, sporta klubi, baznīcas, bērnu dārzi, skolas un tamlīdzīgi. Tomēr tos, kas te mīta, nepameta vientulības sajūta. Arī es jutos kā uz lielas salas jūrā, kura turklāt vēl atrodas 170 kilometris tālu no krasta.

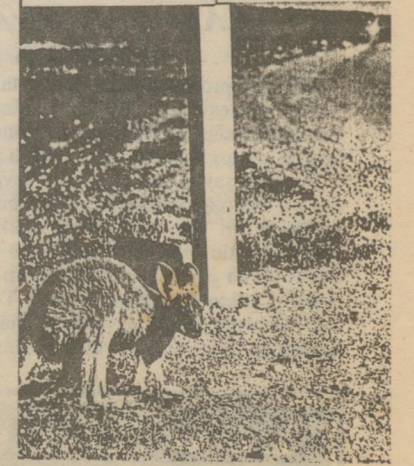
Pēc pusotra darba gada šeit atstāju valsts darbu un pārgāju uz privātu būvuzņēmumu. Pienāca laiks šķirties no šīs tukšneša pilsētas. Pedējā vakarā atkal bija izdevība tumšajās debēs redzēt spociņu uguni, kas pazuda ziemeļrietumu virzienā. Sekojot raketes trajektorijai (tā varēja būt tā dēvētais «Asins suns» vai «Melnais bruņinieks»), domas aizceļoja uz tālo dzimteni, tēva māju, man neaizsniedzami tālu. Tur bija vasara ar maigu un siltu pievakara vēsmu, klusām prieku meža šalkām, ziežu pirgto smaržu un krasta ainavas atspulgu Šusta ezera līmenī.

Kā bija iepļānots, Vūmeru atstāju agri no rīta, pirms saules parādīšanās virs horizonta. Dažas dienas vajadzēja pavadīt privātā biroja Melnburnā un tad doties uz Dienvidaustrālijas lielajiem kviešu laukiem, kur būvējamas graudu krātuves un elevatori (silosi). Lielais un skaistais saullēkts uz atvadībām mani «noķēra» ceļā uz Portaugustu, pavadīja labu ceļa gabalu, no jauna atgādināja, ka arī tukšneša ainavas var būt burvīgi skaistas, lai ne uz ilgu laiku.

Attēlos: divi baltiešu kalēji, būvdarbu strādnieki; brīdinājuma zīmes pie Vūmeras ceļa; daudzo pārbraucēju shēma.

No autora arhīva

DANGER
KANGAROO ABOUND
ON THIS ROAD AT NIGHT
DRIVE CAREFULLY.

LĒMUMS

Sākums 3. lpp.

Bez tam šis jautājums – rūpnīcas ekonomiskās grūtības un Solovjova «vaina» tajās nav radusi dokumentālu apstiprinājumu, lai viņa rīcību novērtētu kā kriminālnoziedzumu, vēl jo vairāk, kad valstī citās sfērās ražošana vispār apstājās, rūpnīcas tika slēgtas.

Attiecībā par 2. jautājumu – celtniecības materiālu pārdošanu fiziskām personām, t. sk. arī pašam, t. i. Solovjovam, tos iegādājoties, ZM aktā norādīts, ka Solovjovs tos pārdevis pēc bilances vērtības, nevis pēc toreizējās šo materiālo vērtību tirgus vērtības 7. aktā norādītas konkrētas pozīcijas, kas radījuši zaudējumus valstij šai gadījumā valstij pieder ap 3/4 akciju a/s.

Taču piekrišot, ka Solovjovs varēja pārdot celtniecības materiālus par lielākām cenām, vai nepārdot tikai individuālo māju celtniecībai, bet arī par nesamaksāto pienu kā kompensāciju zemniekiem, vai kaut kā citādi organizēt a/s darbu šai jautājumā; nevar par to secināt, ka a/s prezidenta rīcībā būtu amatnozieguma pazīmes. Un proti:

– tā revīzijas aktā nav norādīts, aprēķināts, kāds tad konkrēti ir faktiskais zaudējums radies rūpnīcai pārdodot iepriekš minētā kārtībā celtniecības materiālus par bilances vērtību, kas tiešām uz pārdošanas brīdi bija zemāks kā to toreizējās tirgus cenas.

Bet bez jautājuma par nodarīto būtisko kaitējumu valsts vai pilsoņu interesēm, nevar izlemt jautājumu par amatnoziegumu.

– bez tam Solovjovs paskaidroja, ka rūpnīca ne no valdības, ne no ZM, ne no lauksaimniecības departamenta nav saņēmusi ne rakstiskus ne mutiskus norādījumus, ka būtu jāpārceļo apgrozāmie līdzekļi periodā no 1992. – 1994. g.

Tādu informāciju, t. i. norādījumus vai lēmumus prokuratūrai nevarēja piestādīt arī ZM likumības departaments.

Ir tikai valdības lēmumi par pamatlīdzekļu pārceļošanu.

ZM Likumības departaments gan uzskata, ka LR likuma «Par valsts uzņēmumu» 11. pantā minētais – valsts uzņēmums apgrozāmos līdzekļus pārdot par tirgus cenām – jāsaprot, ka pārdošanai jānotiek tikai par tirgus cenām, nav uzskatāmas par pietiekamu pamatu, lai pie šā nosacījuma neievērošanas vadītāja rīcību novērtētu kā kriminālnoziedzumu, jo, mūsdiā, tas neuzliek vadītājam par pienākumu rīkoties tikai tā.

– tāpat jānorāda, ka 1992. g. 28. aprīlī tika noslēgts Preiļu siera rūpnīcas arдокomitejas un administrācijas koplīgums, kura 4. nodaļā «Dzīvokļu un sadzīves jautājumi» tika ierakstīts:

«Individuālajai māju celtniecībai administrācijai sniegt palīdzību, atļaujot iegādāties celtniecības materiālus rūpnīcā ar

50% atlaidi un celtniecības tehniku un transportu atļaut izmantot bez maksas, kā arī uz rūpnīcas rēķina tiek izpildīti maģistrālo ūdens, apkures un kanalizācijas līniju un elektrokabeļu un sakaru kabeļu montāžu darbi.

Kaut gan, kā norāda Solovjovs, šie atvieglojumi praktiski netika izmantoti.

– bez tam individuālajai celtniecībai pārsvarā tika izmantoti, t. i. pārdoti nekondīcijas materiāli, tā saucamais nelikvids, t. i. materiāli, ko celtniecības darbam rūpnīcā vairs nebija iespējams izmantot, vai arī tie bija bez attiecīgiem kvalitātes dokumentiem (dzelzsbetona konstrukcijas), vai ar noilgušu uzglabāšanas termiņu (krāsas), kas jau daļēji bija zaudējušas savas īpašības.

Bez tam, konkrēti krāsas, tika izmantotas abu Preiļu pilsētas skolu remontam, kaut gan tika izrakstītas uz siera rūpnīcas darbinieka Pizeļa vārda, gan arī pils. Černobrova mājas atjaunošanai, kas tieši tika nodedzināta, par ko vainīgais notiesāts.

– kas attiecas uz citām pozīcijām, kas revīzijas aktā tika norādītas ka Solovjova pārkāpumi, kas radījuši kaitējumu rūpnīcai, tad tika norādīts, ka Solovjovs pārdevis Vladimiras rūpnīcas ražotos traktoros bez ministrijas atļaujas, jo tie it kā esot bijuši rūpnīcas pamatlīdzekļi, Solovjovs norādīja, ka traktori Krievijā tika ņemti par realizēto produkciju, jo nebija iespējams 1992. g. konvertēt krievu rubļus. Un traktori tika realizēti piena piegādātājiem.

Tāpat prokuratūra nesaskata kriminālnoziedzuma pazīmes faktā, kad pie transporta tehnikas pārdošanas vienu tās vienību – dizelautomašīnu Avia, iegādājās izsoles vadītājs, direktora vietnieks Pizelis, jo to arī viņš ieguva, pārsolot tās sākumcenu.

Minētajā periodā Solovjovs, lai ekonomētu līdzekļus, griezās rajona prokuratūrā, lai rūpnīcas interesēs celtu prasību saimnieciskajā tiesā pret parādnieku SIA «Vanasa», par 19.455,94 Ls piedziņu, tādā veidā iekonomējot valsts nodevu ap 2000 Ls rūpnīcai.

Viss minētais liecina, ka, kaut arī a/s «Preiļu siers» prezidenta Solovjova rīcībā bija pārkāpumi, tie, mūsdiā, neveido kriminālnoziedzuma sastāvu, bet par pieļautajiem pārkāpumiem Solovjovs jau atbrīvots no amata.

Ņemot vērā minēto un vadoties no Latvijas KPK 5. p. 2. p. un 112. p., nolēmu:

Atteikt ierosināt kriminālietu pēc Latvijas KK 163. p. pazīmēm par pārkāpumiem, ko vadot Preiļu siera rūpnīcu, vēlāk a/s «Preiļu siers» pieļāvis tās vadītājs V. Solovjovs, jo, viņa rīcībā nav kriminālsodāma nozieguma pazīmju.

Minēto lēmumu var pārsūdzēt Latgales tiesas apgabala virsprokuroram.

Preiļu rajona virsprokurors vec. tieslietu padomnieks

A. Paura

LATGALE IZVADĪJA SAVUS SKOLU BĒRNUS UZ SVĒTKIEM

Diežgan problemātiska bija gatavošanās skolēnu Dziesmu un deju svētkiem Rīgā Latgales rajonos. Bieži vien naudas bija tikai visnepatīkamākajiem izdevumiem, radās sarežģījumi ar transportu un citi. Nu tas viss ir laimīgi garām, šodien jau arī ieskanējušies svētku pirmie akordi.

Preiļieši savus sūtņus svētku izvadīja 27. jūnija dienas vidū. Pa ceļam kolonnai pievienojās kolektīvi no Livānu zonas. Mūsu jaunie dziedātāji un dejotāji, savīļņoti un pacilāti, jautrā noskaņojumā un ar dziesmām gluži nemanot pārvarēja tālo ceļu. Šajā pašā laikā – ar dažu stundu un dienas starpību – uz Rīgu devās skolu jaunatne arī no citiem Latgales rajoniem, līdzīgi paņemot krāšņu un bagātīgi pielocītu dziesmu pūri. Tur viņi satiksies ar saviem vienaudžiem, lai līdz Dziesmu un deju svētku oficiālajiem koncertiem atrastu kopīgu skanējumu balsīm ar visiem mūsu valsts skolēniem, kopīgu dejas ritmu.

Prof. Aleksis Rubulis

KONTROVERSĀLAIS JĀNIS RAINIS

Var droši teikt, ka Jānis Rainis ir ietekmējies ikkatru mūsdienu latvieti personīgā, intelektuālā un pat militārā dzīvē. Mūsu lielā dzejnieka darbi šobaltdien saista daudzus sveštāutu individuus. Diemžēl, izcilie gari nav bez pretrunām. Raiņa personību un darbību apzīmogo viņa aizraušanās ar marksismu. Pats būdams vairāku muižu īpašnieks un ērti pārtīkdam no savu kalpu sviedriem, viņš propagandēja proletariātu.

Savā mentalitātē Rainis bija absolūts vakareiropietis. Uz to norāda dzejnieka ekstrēmi individuāls raksturs, varoņu tēli, sižets un forma. Tālāpēc viņš atdarināja Ģētes traģēdiju «Fausts», aizņemoties no viņa pārcilvēka ideju un bez jebkādas vajadzības raganas savai traģēdijai «Uguns un nakts». Rainis atmeta egoistiskās tendences. Viņa Lāčplēsis pašuzpūrejas tautas labā, kā to darīja Prometejs un amerikāņu mitiskais varonis Pols Banians. Vadīšanas un valdīšanas kāre pavīd arī citos Raiņa darbos, jo galu galā Rainis ilgojās kļūt par valsts prezidentu. Tā dēļ «Pasaules gribu» ir teikts: «Ej pasaules gribu pārļāb.» Tas atgādina Nicē: Mans mērķis nav cilvēce, bet pārcilvēks. Būtu netaisnīgi piešķirt vienādas tiesības visiem.» Sokrats brīdināja psihofiziologus nelietāt drastiskus līdzekļus universa pārveidošanai pēc saviem uzskatiem.

Tālab grieķu dramaturgs Nikos Kazanckis liek savam varonim Odisejam pieredzēt budismu, nicšeānismu, komūnismu un tad atgriezies pie kristiānisma, kas garam un dvēselei dod isto brīvību. Kazanckis neupurē parastos cilvēkus, kā to dara Zaratustra un Rasolņikovs. Viņš cenšas labot visus, lai tos nogādātu uz apsolīto zemi. Pamatojoties uz sv. Augustīnu, Kazanckis atziņš, ka «mēs nedrīkstam darīt pāri nevienam, bet mums ir jāpalīdz katram.» Dažam B. Brehta varonim piemīt mazvērtības komplekss: «Neizrādī iecietību, bet apspied mani.» Kristīgie rakstnieki, kā ungārs Imre Madačs savā darbā «Cilvēka traģēdija» rāda Adamu, kurš, velna apburts, iziet cauri visnevisādām grūtībām, bet, pretēji Faustam, nepārtraukti paliek uzticīgs Dievam.

Rainis bija izteikts ateists, kā tas ir ar daudziem mūsu klasiķiem – Blaumani, Plūdoni, Skalbi u. c. Fr.

ATSĀUKSMES

Izlosūt A. Breidaka, V. Vonoga un S. Seiļa rokstus par latgališu literārās valūdas pareizrakstību laikrakstā «Zemturis» 1995. g. 16., 17. un 19. numurūs, gribu izteikt arī sovas dūmas.

J. Klīdzēja, O. Rupaiņa, N. Neikšāniša, M. Andžānes, kā arī citu ogroķ publicētus latgališu rakstnieku un dzejnieku dorbūs asmu ļūti piroduse pi 1929. g. ortografijas komisijas izstrādātajām nūteikumiem, kai arī P. Stroda pareizrakstības vōrdneicas ortografijas. Sakarā ar tū vysumā atbolstu S. Seiļa rokstā «Latgališu valūdas ortografijas nūteikumi» (1995. g. 9. jūn.) paustu vīdūklī, izņemūt leidzskāņu b, m, p, v, k meikstynōšonu ar apostrofu (skobu, zemu, sviņu, viervu, navys skob'u, zem'u, sviņ'u, vēr'u). Pikreitu V. Vonoga uzskotam, ka nav jōmaina divskāņa ō raksteiba (kōja, mōja, brōls, navys kuoja, muoja, bruols). Varātu pōrit uz divskāņa ie raksteibu ē vītā (kliets, bierds, biedeigs, navys, klēts, bērds, bēdeigs). sīvīšu dzimtes lītōrdim ar vīnsk. nominatīva golūtņi -a lītō golūtņi -as, navys -ys, -is vīnsk. genitīvā, daudzsk. nominatīva (volūdas, pareizraksteibas, kōjas, navys volūdys, pareizraksteibys, kōjis), kai tū īsoka A. Breidaks («Zemturis» 1995. g. 26. maijs). Porejūs jautōjumūs pisavīnoju arī A. Breidaka un V. Vonoga uzskotim. Grybu izteikt lelu atzīneibu L. Leikūmai par lelu un vierteigū dorbu, kas īguldeits pi Lementara izdušonas – par enciklopediskom zynōšonom par Latgolas viesturi, fokolras materialim,

frazelozismim u. c.

Ar ciņu M. Jačuka

Maņ personeigi ir taidis īspaidis, ka Breidaka kungs nikō jaunā sovā rokstā nav pastōstējus, ka tikai tū, kū agrōk runōjis un rakstējis. Lūti pamōcēsi un zynōtniski par latgališu rokstu volūdū ir izasacējis V. Vonoga kungs. Jys parōda, kaidu ceļu raksteibā myusim jōit. Vysas oplomeibas, kū daži cylvāki Reigā, Daugovpili latgališu raksteibā ir pīlaiduši – tys beja drūšs ceļš uz latgališu rokstu volūdas iznycynōšonu. Tōpēc Daugavpili «Jaunuo Dzeive» ōtri apasōtēja, jo taida muļkošōnōs nūvad pi tō, ka nīvīns šūs rokstus nagryb laseit. Ari «Tāvū zemes kalendārā» 1994. godā raksteiba beja taida, ka laseitōju skaits mozynōjōs. Latgališu raksteiba Latvijas laikā pastōvēja trymdā, Vl. Lōcis tū vēl vairōk izkūpe un izveidōja. Vysas trymdā izdūtōs grōmotas ir taidā raksteibā, kai tū miļōj vysi tī, kam dōrga Latgola. Dūmoju, ka V. Vonoga rokstu jōnudrukōj 1996. goda kalendārā, lai izlosa vysa Latgola un pōrdūmoj.

Ar ciņu Stanislavs Saušs.

Asmu izlasējuse volūdņiku A. Breidaka, V. Vonoga un St. Seiļa rokstus laikrokstā «Zemturis» par latgališu volūdas ortografiju. Treisdasmytājūs godūs pi St. Seiļa mōcējus latgališu volūdas pareizraksteibu, Ontons Rupaiņa beja muns audzynōtōjis un asmu lasējuse arī jō latgaliski raksteitus dorbus, kai «Jaunō skūlōtōja», «Tauta grib dzeivōt» u. c.,

1908. gadā Rainis publicēja rakstu «Latvieši» krievu valodā, kurā deklarēja: «Latviešu atdalīšanās no Krievijas, protams, būtu pašnāvība.» Tas bija Rainis, kas 1916. gadā radīja saukli «Brīvā Latvija – brīvā Krievijā.» Kad 1917. gadā Šveices latviešu komiteja apsveica Latvijas pagaidu valdību visas imigrantu kolonijas vārdā, tad Rainis iesniedza asu protestu komitejai un savukārt nosūtīja apsveikumu P. Stučkam (padomju valdības priekšsēdim): «Latvija sociālistiskās Krievijas Federācijā. To es ceru.»

Atgriezies Latvijā, Jānis Rainis uzrakstīja dzejoli «Sveika, brīvā Latvija!» Bet patriotiskā dzirksts tūlīt izdzisa. 1922. gadā dzejnieks ierakstīja dienasgrāmātā: «Cik maza mūsu latviešu dzīve!.. Vai vērts palikt Latvijā?... Atkal pašnāvības domas.» 1924. gadā viņš papildināja: «Es atkal gribu pārcelties uz ārzemēm.» 1925. gada 17. februāra Saeimas sēdē Rainis izteicās, ka «triešmā grūti elpot garīgam cilvēkam Latvijā.» Tā 1926. gadā viņš nodibināja latviešu-podomju biedrību, kuras sēdēs pārrunāja Latvijas pievienošanu Padomju Savienībai. Patriotiski noskaņotās korporācijas palaikam ar varu izjauca šīs subversīvās organizācijas sēdes un demonstrācijas, kā arī vairākkārt norāva ielas nosaukuma plāksnes no Raiņa bulvāra. Atbildei Rainis uzrakstīja vairākus asus, vulgārus dzejoļus, kuros viņš noķengāja korporācijas.

1926. gadā atklājot Baltkrievijas PSR zinātņu akadēmiju Minskā, Rainis atkal uzsvēra, ka rietumu valstis padarīja Latvijas neatkarību par tukšu vārdu un ka vislabākā attīstība latviešiem būtu sociālistiskajā federācijā. Viņš deklarēja, ka pēc 1917. gada bolševiku revolūcijas visai Eiropai esot jānācās no krieviem. Vienīgi viņu sistēma varot izglābt pasauli. Dzejnieks nolēma braukt uz Maskavu un apmesties tur uz pastāvīgu dzīvi. Tad Aspazija, sadarībā ar sociāldemokrātu partiju, nosūtīja savam vīram diplomātisku telegrammu, ka viņa bija «bīstami slima.» Pēc atgriešanās Latvijā Rainis nerimās. 1928. gada dzejoli «Pirmais Maijs» viņš izsauca: «Nost ar tumsus varu! Lai reiz nākta brīvība svētki.» Un 1928. gadā vēlreiz ierakstīja: «Nopietni jātaisās uz prombraukšanu». Bet valdība nedeva izbraukšanas vīzu uz PSRS.

Starptautiskās attiecības nepārtraukti kļūst komplicētākas. Mēs esam uzņēmumi sakarus ar citiem debesu ķermiem. Kosmiskais cilvēks nevarēs uzturēt harmoniju un apmierinātību uz Nicšes arogances, Ģētes dēku, Dostojevska psihopatijas un komūnistiskā ateisma platformas, bet tikai ar kristiānisma praktizēšanu.

itaip J. Klīdzējam ir «Debešu puse», citi latgališu rakstnieku dorbi. Grybātu, lai jaunajā latgališu rokstu volūdā pamatā tyktu saglobōti 1929. g. ortografijas komisijas izstrādōti nūteikumi. Pimāram.: divskāni u raksteit ar garū ō (gōjums, brōleits, sōls u. c.) divskāni ie apzeimēt ar garū ē (bēglis, klēts, cērt, dēt), sīvīšu dzymtas lītōrdim un īpašeibas vōrdim vīnskaiļā genitīvā lītō golūtņi -as, navys -ys (lobas, mōjas), taipat arī daudzskaitļā nominatīvā (jaunas meitas). Daļlīteratūrā nabyutu pīļaujamas arī pagōtnes izskāņas -ovu, -ovi, -ovom, -ovot darbeibas vōrdam, kam nanūteiksmē beidzās ar formu -uot (ūgot, ūgōvi utt.).

Pensionētō skūlōtōja Z. Borise, Rēzekne - 4, Jaunborisovā.

Vysi, kuri asom mōcējus brēivōs Latvijas laikā, nikod naatbalsteisim jaunūs filologu izdūmōtū ortografiju. Jau tai myusu latgališu volūdeņa pa tik trokim laikim tai izmūceita un sakrūplōta, kū vēl tī byutu jū krystā sist, lai galeigi nūmērst. Maņ nasagrib nīmōz runōt par tū. Voi teišam tī gudriniki nasaprūt, ka jaunō latgališu paaudze nīmōz naraksteis nī pēc 1929. godā ortografijas lykumim, nī pēc jaunim. Ar itū reformēšonu galeigi iznycynōšim myusu raksteibu! Lieliški par tū pūstu roksta N. Giluča un daudzī cyti. Vacī nūmērs jaunī šai tai kecerēsīs. Tai jōsoka: «Zāl volūdas».

Veronika Piļka skūlōtōja Valmierā